

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิด
การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
Guidelines for the Promoting Rural Tourism Based on
Creative Tourism of Umphang District, Tak Province

รุ่งทิวา ทาน้ำ / Rungtiwa Thanam^๑

อธิป จันทรสุริย์ / Athip Jansuri^๑

Received: Feb 29, 2020 Revised: May 8, 2020 Accepted: Jun 15, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ๒) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการรีสอร์ทและนำเที่ยว และชุมชน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ด้านทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ของอำเภออุ้มผาง คือ ความหลากหลายของชาติพันธุ์ที่ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล อีกทั้งยังมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือน ความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ที่โดดเด่น ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วน

^๑ สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ร่วมกับชุมชนในการเดินทางท่องเที่ยว โดยเฉพาะการเยี่ยมชมวิถีชีวิตผ่านการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นในชุมชน ทั้งการนั่งช้าง การเรียนรู้วิถีชีวิต การชมธรรมชาติ ด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ชุมชนสามารถนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ต่อยอดผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างมูลค่าในวิถีชีวิต ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น สร้างมูลค่าทางรายได้จากการท่องเที่ยว ด้านการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Knowledge Sharing) ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน (Experience) การท่องเที่ยววิถีถิ่นทำให้เกิดประสบการณ์สำหรับนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง เพราะนักท่องเที่ยวมาด้วยใจที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตได้รับประสบการณ์ที่มีความแตกต่าง และสัมผัสความหลากหลายของชาติพันธุ์ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) สามารถส่งเสริม และต่อยอดกิจกรรมจากฐานต้นทุนชุมชน ชุมชนต้องออกแบบกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องไปตามวิถีชีวิตของชุมชน ด้านการสื่อสารและการตลาด (Communication and Market) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนวิถีชีวิตชาติพันธุ์ โดยการใช้สื่อและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการสื่อสารและทำการตลาด ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Attractions Management) ต้องได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน จะต้องยังคงรักษาวัฒนธรรม อัตลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชนให้คงอยู่โดยสามารถถ่ายทอดและส่งเสริมความสามารถสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ : การส่งเสริม การท่องเที่ยววิถีถิ่น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

Abstract

The purpose of this research is to 1) study and analyze the potentials of the rural tourism based on creative tourism of Umphang District, Tak Province and 2) suggests ways to promote the rural tourism based on creative tourism of Umphang District, Tak Province. This is a qualitative research methods done using

purposive sampling and content analysis with in-depth interview of government officials, resort and tour operators, and community members. The research finds that on the Cultural Capital, Umphang District, has the diversity of various ethnic groups, the balanced coexistence with the nature, and the different displays of cultures such as way of life, dress codes, languages, housing styles, beliefs and traditions. On Participation, the tourist can participate with the communities in their tourism activities such as the learning local living and way of life, elephant tour and nature tour. On creativity, the communities use creativities to further develop their products, create value added products from their arts and crafts, and getting additional income from the tourism activities. On Learning and Knowledge sharing, the communities give tourists the opportunity to participate in the learning of local cultures and customs in order to understand and appreciate local cultures and customs. On Communities-tourists Experience, the rural tours give tourists the true experience of rural tourism, way of life, cultures, and ethnicity. On Activities, rural tourism can promote and further develop community based activities. On Communication and Market, rural tourism uses modern information technology to offer and communicate information about the tours, community life, and community activities. On Tourism Attractions Management, rural tourism has to be accepted by the communities. It has to preserve cultures and identities of the local communities and at the same time it has to be able to relay the message and create understand.

Keywords : The Promoting, Rural Tourism, Creative Tourism

บทนำ

หน่วยงานภาครัฐต่างให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประวัติศาสตร์โบราณสถาน และเสริมสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทย ด้วยวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาชาวบ้าน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การต่อยอดในการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สถาปัตยกรรมและวิถีชุมชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ๒๕๖๐) นอกจากนี้ภาครัฐยังมีโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนทั้งเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงการส่งเสริมจิตใจให้เกิดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการ Amazing Thailand Go Local ท่องเที่ยวท้องถิ่นไทย ชุมชนเติบโตใหญ่ เมืองไทยเติบโต โครงการ Village To The World เพิ่มมูลค่ายกระดับการท่องเที่ยว โครงการ OTOP Village หมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว ๘ เส้นทาง โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี เป็นต้น (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน, ๒๕๖๑)

จากแรงขับเคลื่อนของนักท่องเที่ยวที่ปรารถนาจะสัมผัสประสบการณ์ที่เป็นชุมชนท้องถิ่นและการท่องเที่ยวอย่างจริงจังเท่านั้นมีมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศไทยและจากทั่วโลกเดินทางไปเยือนสถานที่ใหม่ ๆ ที่ออกนอกเส้นทางเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ที่พักอันมีเอกลักษณ์และประสบการณ์ในชุมชน จะช่วยทำให้จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว (Ghost, 2019) การท่องเที่ยววิถีถิ่นหมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ อดทนอดกลั้นและภูมิปัญญาพื้นฐาน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น

บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่า ของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการ การท่องเที่ยวการท่องเที่ยววิถีถิ่น (รำไพพรรณ แก้วสุริยะ, ๒๕๔๙)

การท่องเที่ยววิถีถิ่นจะช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการ ตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ ในชุมชน โดยร่วมกันฟื้นฟูชุมชนโดยใช้กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อม วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนแห่งนี้โดยใช้การ ท่องเที่ยวแบบยั่งยืน นำเสนอเรื่องราววัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตชาวสวนที่ สะท้อนวิถีความเป็นไทย (รพีพัฒน์ เกษโกศล, ๒๕๕๗) โดยสอดคล้องกับแนวคิด การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ที่ให้ความสำคัญกับ การท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยสะท้อนวิถีไทย ที่มีจุดประสงค์สอดคล้องกับแนว ทางการพัฒนาให้ชุมชนนั้น ๆ เกิดความยั่งยืน โดยมีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่ สอดคล้องและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตในชุมชนใน เชิงการเรียนรู้ นอกจากนี้ภาคธุรกิจและชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ใช้การท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการรักษาความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ และผลประโยชน์แก่คนใน พื้นที่จะได้รับ ทั้งในรูปแบบที่เป็นผลประโยชน์ตอบแทนตามระบอบทุนนิยมและ ความยั่งยืนของการพัฒนา (ชัยรัตน์ จุสปาโล, ๒๕๖๑)

จากความสำคัญด้านศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยววิถีถิ่น และ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีจุดสนใจอยู่ที่เอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะทาง วัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาและเรียนรู้ ถึงวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตของชุมชน โดยพื้นที่หนึ่งซึ่งมีประเพณี วิถีชีวิต ของชุมชนที่มีความหลากหลายทั้งชาติพันธุ์ การดำรงชีวิต และวิถีชีวิตเป็น เอกลักษณ์โดดเด่น คือ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก มีพื้นที่ ๔,๓๒๕.๓๘ ตารางกิโลเมตร นับเป็น อำเภอที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีพรมแดนติดต่อกับประเทศพม่า ยาวประมาณ ๑๘๐ กิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น ๖ ตำบล ๓๖ หมู่บ้าน

เป็นหมู่บ้านชนเผ่ากะเหรี่ยง ๒๖ หมู่บ้าน คนพื้นเมือง ๘ หมู่บ้าน และหมู่บ้านชนเผ่าม้ง ๒ หมู่บ้าน ประกอบกับความห่างไกลและทุรกันดารของพื้นที่ ทำให้วิถีชีวิตของคนอุ้มผางเป็นวิถีที่เรียบง่ายใกล้ชิดกับธรรมชาติ ด้านชาวกะเหรี่ยงหรือปกากะญอ ยังคงมีชีวิตที่ผูกพันกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนวิถีชีวิตของคนม้ง เป็นเรื่องราวของการทำงานหนักเพื่อผลิตผลทางการเกษตร และมีความโดดเด่นในเรื่องของการแต่งกาย ด้วยผ้าปักที่งดงามโดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิง (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), ๒๕๕๕) นอกจากนี้อำเภออุ้มผาง ยังมีแหล่งท่องเที่ยว ประเพณีที่มีชื่อเสียงและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดตาก และมีความหลากหลายทางด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก, ๒๕๖๑)

จากความสำคัญและต้นทุนทางวัฒนธรรมของอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษาพูดที่มีลักษณะเฉพาะทาง เป็นเอกลักษณ์ และด้านจุดแข็งของจังหวัดตาก โดยมีพื้นฐานความหลากหลายด้านพื้นที่และวัฒนธรรมที่สามารถนำมาส่งเสริมการท่องเที่ยวให้พัฒนาเป็นพื้นที่เส้นทางแม่เหล็กด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ จึงมีความสำคัญ ในการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอ อุ้มผาง จังหวัดตาก ที่สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ ของกระทรวงวัฒนธรรม โดยการนำทุนวัฒนธรรมของประเทศมาสร้างคุณค่าทางสังคมและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยการศึกษาวิจัยและประยุกต์สร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดคุณค่า (กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๙) ทั้งส่งเสริมความยั่งยืนของวัฒนธรรม โดยการเชิดชูและรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของไทย คุณค่าดั้งเดิม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, ๒๕๖๐)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออัมพาง จังหวัดตาก
๒. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออัมพาง จังหวัดตาก

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินวิจัย ดังต่อไปนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๘ คน ผู้ประกอบการรีสอร์ทและนำเที่ยว จำนวน ๘ คน และชุมชน จำนวน ๘ คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออัมพาง จังหวัดตาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการจำแนกประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางที่กำหนดไว้โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล และเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออัมพาง จังหวัดตาก โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

(ที่มา: รุ่งทิวา ทาน้ำ, ๒๕๖๓)

ผลการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ในประเด็นการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานอัตลักษณ์ความเป็นไทย ประกอบด้วยทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) การมีส่วนร่วม (Participation) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Knowledge Sharing) ประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน (Experience) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) การสื่อสารและการตลาด (Communication and Market) และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Attractions Management) จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นตามประเด็นต่าง ๆ โดยสามารถนำเสนอผลการศึกษาได้ ดังนี้

๑.๑ ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นด้านทุนทางวัฒนธรรม ว่าทุนทางวัฒนธรรมของอำเภออุ้มผาง นับว่ามีส่วนสำคัญอีกอย่างหนึ่งนอกเหนือจากความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติทั้งป่าไม้ สัตว์ป่า หรือน้ำตก ซึ่งทุนวัฒนธรรมที่สำคัญ คือ ความหลากหลายของชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ทั้งชาติพันธุ์กะเหรี่ยงปกากะญอ ชาติพันธุ์ม้ง และ

ชนพื้นเมืองภาคเหนือ อีกทั้งการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล อีกทั้งยังมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือน ความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของอำเภออุ้มผาง

๑.๒ การมีส่วนร่วม (Participation) ปัจจุบันนักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนในการเดินทางท่องเที่ยว โดยเฉพาะการเยี่ยมชมวิถีชีวิต ผ่านการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นในชุมชน ทั้งการนั่งช้าง การเรียนรู้วิถีชีวิต การชมธรรมชาติ เพราะได้มีการร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนกัน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความผูกพันกับชุมชน และเกิดความประทับใจให้กลับมาเที่ยวซ้ำอีก เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในวัฒนธรรม และเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งยังให้ชุมชนตระหนักและเกิดความภาคภูมิใจ ในท้องถิ่นของตนเอง โดยทุกภาคส่วนควรมีกระบวนการดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีส่วนร่วม ทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ ชุมชน ตลอดจนนักท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คำนึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชนทั้งด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต และทรัพยากรธรรมชาติ

๑.๓ ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ชุมชนสามารถนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ต่อยอดผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างมูลค่าในวิถีชีวิต ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น สร้างมูลค่าทางรายได้จากการท่องเที่ยว ยกตัวอย่างเช่น ผ้าทอ อาจมีการต่อยอดผลิตภัณฑ์จากลายผ้าดั้งเดิม หรือการผลิตสินค้านอกเหนือจากผ้าชิ้นเป็นสินค้าที่ระลึก ซึ่งชาวกะเหรี่ยงสร้างสรรค์ ลวดลาย สีเส้นของผ้าทอจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว จึงมีความสวยงามและคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์โดดเด่นของชาวกะเหรี่ยง จึงควรได้รับความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการกับชุมชน และภาครัฐให้การสนับสนุนโดยการหาแหล่งจำหน่ายหรือช่องทางการจัดจำหน่ายให้กับชุมชน

๑.๔ การเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Knowledge Sharing) ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในวัฒนธรรม

และเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งยังให้ชุมชนตระหนัก และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งชุมชนต้องหาจุดเด่น อัตลักษณ์ของชุมชน นำเสนอวิถีอัตลักษณ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ และได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งถือเป็นจุดแข็งและโอกาสที่จะให้ผู้รู้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ดูแล อนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมถึงการสร้างสรรค์จากวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง

๑.๕ ประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน (Experience) การท่องเที่ยววิถีถิ่นทำให้เกิดประสบการณ์สำหรับนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง เพราะนักท่องเที่ยวมาด้วยใจที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิต ได้รับประสบการณ์ที่มีความแตกต่าง และซึมซับความหลากหลายของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถได้รับประสบการณ์ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนทั้งการนั่งช้าง การทอผ้า การรับประทานอาหาร หรือการเยี่ยมชมวิถีชีวิต บ้านเรือน การเป็นอยู่อาศัยของชุมชน โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำ นำเสนอเรื่องคุณค่า การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ลงลึกเพื่อสัมผัสประสบการณ์ที่แตกต่าง เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว

๑.๖ กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถส่งเสริม และต่อยอดกิจกรรมจากฐานต้นทุนชุมชน ชุมชนต้องออกแบบกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องไปตามวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งชุมชนจะต้องมีการบริหารจัดการด้วยตนเอง ที่จะสามารถส่งมอบประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวได้ สามารถค้นหาอัตลักษณ์ชุมชน และสร้างนักเล่าเรื่องภายในชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์อันดีร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน การสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งตรงตามความสนใจของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงความหลากหลายและความน่าสนใจของกิจกรรมการท่องเที่ยว จะช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสประสบการณ์แปลกใหม่

๑.๗ การสื่อสารและการตลาด (Communication and Market) กิจกรรมพัฒนาและบริหารจัดการข้อมูลเพื่อจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สร้างนักเล่าเรื่องชุมชน การเป็นเจ้าของบ้านที่ดี การนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของอำเภออุ้มผาง ตลอดจนวิถีชีวิตชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลาย เน้นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ชุมชน โดยการใช้สื่อและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการสื่อสารและทำการตลาด ควรให้ภาครัฐได้มีส่วนร่วมสนับสนุน ร่วมกันกับผู้ประกอบการโดยต้องมีการวางแผนการตลาดที่เหมาะสมกับฤดูกาล

๑.๘ การจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Attractions Management) การจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่นหรือทรัพยากรการท่องเที่ยววิถีถิ่นต้องมีการทำความเข้าใจให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน ต้องได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน จะต้องยังคงรักษาวัฒนธรรมอัตลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชนให้คงอยู่โดยสามารถถ่ายทอดและส่งเสริมความสามารถสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยว มีการจัดแบ่งพื้นที่ วิธีการนำเสนอของการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว รวมทั้งมีการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ตลอดจนข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีกระบวนการจัดการที่มีระบบนำไปสู่ความยั่งยืน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยสามารถนำประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตากให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

๒. แนวทางการทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก สามารถนำผลการศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ได้ดังนี้

๒.๑ ทูทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ภาครัฐ และผู้ประกอบการ สามารถสนับสนุนให้ชุมชนนำวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเสริมสร้าง การผลิตสินค้าและบริการได้โดยใช้แนวความคิด การสร้างสรรค์ เพื่อต่อยอดและ เพิ่มมูลค่า เช่น ผ้าทอกะเหรี่ยง ของที่ระลึก ซึ่งเป็นฝีมือของคนในชุมชน

ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชน อาจร่วมมือกันเพื่อสร้างความ ตระหนักในการหวงแหน รักษา และภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของวิถีชีวิตที่มีความ โดดเด่นด้วยการปลูกฝังให้เยาวชนเข้าใจวิถีชีวิต รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ แห่งชาติพันธุ์ให้คงอยู่ต่อไป

๒.๒ การมีส่วนร่วม (Participation) ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชน ควรเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องตาม วิถีถิ่นของชุมชน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับชุมชน ทั้งยังได้มีการร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความ ผูกพันกับชุมชน และเกิดความประทับใจให้กลับมาเที่ยวซ้ำอีก

ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการจัดการทุก ชั้นตอนด้วยการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมประเมิณผล ทั้งนี้ยังเป็นการสร้างตระหนักและความภาคภูมิใจในการเป็น เจ้าของชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมกันของทุกคนในชุมชน เพื่อร่วมกำหนด ทิศทาง ตัดสินใจ ตลอดจนการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน และร่วมแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ โดยคำนึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชนทั้งด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต และทรัพยากรธรรมชาติ

๒.๓ ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ภาครัฐ และผู้ประกอบการ อาจส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการต่อยอด ผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าในวิถีชีวิต และศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น โดยอาจให้ สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาอาชีพ มาให้ความรู้และ ฝึกสอนวิชาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อเกิดการต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนมีอยู่ ซึ่งอาจพัฒนาสถานที่ผลิตสินค้า เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยว ที่สนใจต้องการเรียนรู้

๒.๔ การเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Knowledge Sharing) ภาครัฐ และผู้ประกอบการ อาจส่งเสริม สนับสนุนให้ ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรม ในท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในวัฒนธรรม เห็นคุณค่าในวัฒนธรรม ท้องถิ่น ทั้งยังให้ชุมชนตระหนัก และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การจัดให้เยี่ยมชมบ้านเรือน ให้เข้ามาเยี่ยมชม ศึกษาประเพณี พิธีกรรมที่ จัดขึ้น เช่น ประเพณีปีใหม่ม้ง ประเพณีปีใหม่กะเหรี่ยง การแต่งงานของ ชาติพันธุ์ เป็นต้น

ชุมชนอาจพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในวิถีถิ่น เพื่อเสริมสร้าง การเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น การนำเสนอข้อมูล การสาธิต การจัดเตรียมอุปกรณ์ และการสร้างบรรยากาศเพื่อ กระตุ้น เสริมสร้างการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

๒.๕ ประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน (Experience) ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชน ส่งเสริมการได้รับประสบการณ์ผ่านการทำ กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนทั้งการนั่งช้าง การทอผ้า การรับประทานอาหาร หรือ การเยี่ยมชมวิถีชีวิต บ้านเรือนการเป็นอยู่อาศัยของชุมชนของนักท่องเที่ยว โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำได้ด้วยตนเองและได้แลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งจะ ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว

๒.๖ กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) ภาครัฐ และผู้ประกอบการ อาจ ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนออกแบบ หรือพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวจากวิถีถิ่น เพื่อให้ สอด คล้อง ไป ตาม วิถี ถิ่น ของ ชุม ชน และ การ อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม โดยเสริมสร้างให้ชุมชนเป็นนักร้องเรื่องของ ชุมชน เพื่อเป็นการสร้างความน่าสนใจ และเกิดความรู้ความเข้าใจในวิถีถิ่นของ ชุมชน

ภาครัฐ ควรส่งเสริมการจัดงานเทศกาล ประเพณีที่จัดขึ้นในชุมชน เพื่อเป็นการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วง Low Season ของอำเภออุ้มผาง

คือ ช่วงฤดูร้อน เพื่อเป็นการสร้างรายได้ และจำนวนนักท่องเที่ยวที่สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภออุ้มผางได้ตลอดทั้งปี

๒.๗ การสื่อสารและการตลาด (Communication and Market) ภาครัฐ ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจมีการสำรวจ จัดเก็บข้อมูล เพื่อทำเป็นฐานข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรม เทศกาล งานประเพณีของอำเภออุ้มผาง เพื่อให้ผู้ที่สนใจหรือนักท่องเที่ยวที่ต้องการข้อมูล สามารถสืบค้นข้อมูลดังกล่าวได้ โดยการนำเสนอข้อมูลในระบบข้อมูลออนไลน์ที่ง่ายต่อการสืบค้น และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการวิจัย

ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชน ควรใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของอำเภออุ้มผาง ตลอดจนข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การเดินทาง ร้านอาหาร และที่พัก

๒.๘ การจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Attractions Management) ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชน ต้องมีการทำความเข้าใจให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน ต้องได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน และต้องยังคงรักษาวัฒนธรรมอัตลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชนให้คงอยู่ร่วมกัน

ชุมชน อาจมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานเท่าที่จำเป็น ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน เช่น การจัดทำป้ายให้ข้อมูลต่าง ๆ การจัดทำที่นั่งพัก การจัดการที่พักและห้องน้ำให้สะอาด

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ในประเด็นการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานอัตลักษณ์ความเป็นไทย ประกอบด้วย ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) การมีส่วนร่วม (Participation) ความคิดสร้างสรรค์

(Creativity) การเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Knowledge Sharing) ประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน (Experience) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) การสื่อสารและการตลาด (Communication and Market) และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Attractions Management) โดยสามารถสรุปผล และอภิปรายผลได้ดังนี้

ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ทุนทางวัฒนธรรมของอำเภอ อุ่มพาง นับว่ามีส่วนสำคัญอีกอย่างหนึ่งนอกเหนือจากความอุดมสมบูรณ์ของ ธรรมชาติ ซึ่งทุนวัฒนธรรมที่สำคัญ คือ ความหลากหลายของชาติพันธุ์ที่อาศัย อยู่ร่วมกัน ทั้งชาติพันธุ์กะเหรี่ยงปกากะญอ ชาติพันธุ์ม้ง และชนพื้นเมือง ภาคเหนือ อีกทั้งการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล อีกทั้งยังมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือน ความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น สอดคล้องกับ ฟองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง และวารภรณ์ ปัญญาวดี (๒๕๖๑) ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนเป็นฐานในการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน อาศัยการร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชน ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมอนุรักษ์รวมถึง การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อทรัพยากรวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักรับรู้เข้าใจต่อวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วม (Participation) ปัจจุบันนักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามี ส่วนร่วมกับชุมชนในการเดินทางท่องเที่ยว โดยเฉพาะการเยี่ยมชมวิถีชีวิตผ่าน การทำกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นในชุมชน ทั้งการนั่งช้าง การเรียนรู้วิถีชีวิต การชมธรรมชาติ เพราะได้มีการร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ทำให้นักท่องเที่ยว เกิดความผูกพันกับชุมชน และเกิดความประทับใจให้กลับมาเที่ยวซ้ำอีก เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเข้าใจในวัฒนธรรม และเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งยังให้ ชุมชนตระหนักและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง โดยทุกภาค ส่วนควรมีกระบวนการดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมี ส่วนร่วมทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ ชุมชน ตลอดจนนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ

ธนบดี ฉายาพันธ์ (๒๕๖๑) ผลการศึกษาพบว่า การมอบโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพ ผ่านการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เนื่องจากการเรียนรู้ ดูของจริง และลงมือทำ จะทำให้เป็นการท่องเที่ยวที่ได้เรียนและสัมผัสชีวิตจริงของคนในชุมชน โดยนักท่องเที่ยว ได้มีส่วนร่วมลงทำกิจกรรมกับชุมชนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนในสถานที่จริง เน้นการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สังคม สืบสานขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดถึงอนุรักษ์และพัฒนาวิถีชีวิตของชุมชน

ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ชุมชนสามารถนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ต่อยอดผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างมูลค่าในวิถีชีวิต ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น สร้างมูลค่าทางรายได้จากการท่องเที่ยว ยกตัวอย่างเช่น ผ้าทอ อาจมีการต่อยอดผลิตภัณฑ์จากลายผ้าดั้งเดิม หรือการผลิตสินค้านอกเหนือจากผ้าชิ้นเป็นสินค้าที่ระลึก และควรได้รับความร่วมมือกับผู้ประกอบการร่วมมือกับชุมชน และมีภาครัฐให้การสนับสนุนโดยการหาแหล่งจำหน่าย หรือช่องทางการจัดจำหน่ายให้กับชุมชน สอดคล้องกับ อธิป จันทร์สุริย์ (๒๕๖๑) ผลการศึกษาพบว่า โดยต้องพัฒนากระบวนการดำเนินเพื่อเพิ่มรายได้แก่ชุมชนที่มาจากการท่องเที่ยว โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมในการสร้างมูลค่า สามารถนำมาใช้ประโยชน์บนพื้นฐานของความเหมาะสม และการเป็นต้นแบบการต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องตามร่างกรอบยุทธศาสตร์ด้านวัฒนธรรม ระยะ ๒๐ ปี

การเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Knowledge Sharing) ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้ วัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในวัฒนธรรม และเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งยังให้ชุมชนตระหนัก และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งชุมชนต้องหาจุดเด่น อัตลักษณ์ของชุมชน นำเสนอวิถีอัตลักษณ์ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ และได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน สอดคล้องกับ Richards (2010) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเพิ่มทักษะให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาทักษะของนักท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านกระบวนการเรียนรู้

ประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน (Experience) การท่องเที่ยววิถีถิ่นทำให้เกิดประสบการณ์สำหรับนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง เพราะนักท่องเที่ยวมาด้วยใจที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิต ได้รับประสบการณ์ที่มีความแตกต่าง และซึมซับความหลากหลายของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถได้รับประสบการณ์ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนทั้งการนั่งช้าง การทอผ้า การรับประทานอาหาร หรือการเยี่ยมชมวิถีชีวิต บ้านเรือนการเป็นอยู่อาศัยของชุมชน โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำ นำเสนอเรื่องคุณค่าการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ลงลึก เพื่อสัมผัสประสบการณ์ที่แตกต่าง เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ (๒๕๕๔) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวและเจ้าของพื้นที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างกันผ่านการลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นกระบวนการสำคัญที่จะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน อันจะทำให้เกิดความเข้าใจอันลึกซึ้งในพื้นที่ท่องเที่ยว โดยที่คุณสมบัติในเชิงพื้นที่และกระบวนการนี้มีความสอดคล้องกับนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถส่งเสริม และต่อยอดกิจกรรมจากฐานต้นทุนชุมชน ชุมชนต้องออกแบบกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องไปตามวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งชุมชนจะต้องมีการบริหารจัดการด้วยตนเอง ที่จะสามารถส่งมอบประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวได้ สามารถค้นหาอัตลักษณ์ชุมชน และสร้างนักเล่าเรื่องภายในชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์อันดีร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน การสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งตรงตามความสนใจของนักท่องเที่ยว

การสื่อสารและการตลาด (Communication and Market) กิจกรรมพัฒนาและบริหารจัดการข้อมูลเพื่อจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สร้างนักเล่าเรื่อง ชุมชนการเป็นเจ้าบ้านที่ดี การนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของอำเภออุ้มผาง ตลอดจนวิถีชีวิตชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลาย โดยการใช้สื่อและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการสื่อสารและทำการตลาด สอดคล้องกับ ปฏิพัทธ์ ตันมิ่ง (๒๕๖๐) ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการพัฒนาสื่อด้านการประชาสัมพันธ์ เช่น ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์เพิ่มเติม เช่น Website Facebook Instagram Line Youtube และ Twitter ของแหล่งท่องเที่ยวไทดำ และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกชาติพันธุ์ไทดำ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์

การจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Attractions Management) การจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่นหรือทรัพยากรการท่องเที่ยววิถีถิ่นต้องมีการทำความเข้าใจให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน ต้องได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน จะต้องยังคงรักษาวัฒนธรรมอัตลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชนให้คงอยู่โดยสามารถถ่ายทอดและส่งเสริมความสามารถสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยว มีการจัดแบ่งพื้นที่ วิธีการนำเสนอของการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว รวมทั้งมีการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ตลอดจนข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีกระบวนการจัดการที่มีระบบนำไปสู่ความยั่งยืน สอดคล้องกับ ทินกฤต รุ่งเมือง (๒๕๕๘) ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น และความคาดหวังได้รับการท่องเที่ยวได้พักผ่อนในบรรยากาศที่ดีอากาศสดชื่น การบริการด้วยความเป็นมิตร มีความเป็นกันเองของคนในชุมชน ความสะอาด สะอาด ปลอดภัยของสถานที่ ความสวยงามของธรรมชาติในชุมชนท้องถิ่น และการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนจัดขึ้นวัฒนธรรมท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

๑. ผลการศึกษาพบว่า ทูนทางวัฒนธรรมของอำเภออุ้มผาง คือ ความหลากหลายของชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน อีกทั้งยังมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือน ความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ซึ่งยังไม่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงลึก ทั้งนี้อาจมีการสำรวจ ศึกษา ข้อมูลด้านวัฒนธรรมของอำเภออุ้มผาง เพื่อเป็นฐานข้อมูลผู้ที่สนใจหรือนักท่องเที่ยว ที่ต้องการข้อมูล สามารถสืบค้นข้อมูลดังกล่าวได้ โดยการนำเสนอข้อมูลในฐานระบบข้อมูลออนไลน์ที่ง่ายต่อการสืบค้น และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการวิจัย

๒. ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบางชุมชนในอำเภออุ้มผาง ยังขาดอัตลักษณ์ที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งนี้ควรมีการศึกษาเพื่อค้นหาอัตลักษณ์ชุมชน ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งด้านกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ และการสร้างนักร้องภายในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (๒๕๖๐). การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
เชิงสร้างสรรค์. สืบค้น ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๒. จาก
<http://www.trdnrru.net/img/poster1/project01.pdf>.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (๒๕๕๙). **กรอบทิศทางยุทธศาสตร์ด้านวัฒนธรรม
ระยะ ๒๐ ปี**. สืบค้น ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๒. จาก
https://www.mculture.go.th/mculture_th60/download/article/article_20161115150015.pdf.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (๒๕๖๐). **แผนพัฒนาการ
ท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๐-๒๕๖๔)**. สืบค้น ๑๒ ตุลาคม
๒๕๖๒. จาก www.ubu.ac.th.
- ชัยรัตน์ จุสปาโล. (๒๕๖๑). **การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวภายใต้
อัตลักษณ์และวิถีของท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบ: นครศรีธรรมราช พัทลุง
และสงขลา**. สืบค้น ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒. จาก
https://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID=RDG5950124.
- ทินกฤต รุ่งเมือง. (๒๕๕๘). **การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อ
ส่งเสริมเครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มทวารวดี ๔ จังหวัด.
วารสารร่วมพฤษ์ มหาวิทยาลัยเกริก, ๓๓ (๑), ๑๓๘-๑๖๐.**
- ธนบดี ฉายาพันธุ์. (๒๕๖๑). **แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
กรณีศึกษาป่าปรองพันปี ตำบลซบสีทอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ.
วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, ๘ (๑), ๑-๑๓.**
- นาฬิกาอดิภักดิ์ แสงสนิท. (๒๕๕๒). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. สืบค้น ๑๒
ตุลาคม ๒๕๖๒. จาก http://www.dasta.or.th/th/Sustain/sub_sustain.php?SystemModuleKey=Create &Active=Create_Guide.

- ปฏิพัทธ์ ตันมิ่ง. (๒๕๖๐). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำ บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ ๔, ๕๓๙-๕๔๗.
- พองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง และวารภรณ์ ปัญญาวดี. (๒๕๖๑). การพัฒนาตัวชี้วัดการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๘ (๑), ๙๑-๑๐๒.
- มูลนิธิสืบนาคะเสถียร สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (๒๕๕๕). กำหนดอนาคตผู้มั่งคั่ง กำหนดอนาคตเรา จากภูผาสู่ทะเล. สืบค้น ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๒. จาก https://web.codi.or.th/printing_media/20150827-115657.
- รพีพัฒน์ เกษโกศล. (๒๕๕๗). การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น ชุมชนเกาะศาลเจ้า และพื้นที่เกี่ยวเนื่อง เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (๒๕๔๙). รูปแบบการท่องเที่ยวในศตวรรษที่ ๒๑. กองส่งเสริมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจ และเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน. (๒๕๖๑). การท่องเที่ยวชุมชน. สืบค้น ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๒. จาก <https://www.gsb.or.th/getattachment/36295a2d-1>
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, พิเชฐ สายพันธ์, อรุมา เตพลกุล และธีระ สิ้นเดชารักษ์. (๒๕๕๔). ต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: องค์การบริการการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).

- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (๒๕๕๔). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. สืบค้น ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒. จาก <http://www.dasta.or.th/th.sustain/sustainablecreative-tourism>.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก. (๒๕๖๑). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔). สืบค้น ๗ ตุลาคม ๒๕๖๒. จาก http://www.takpao.go.th/images/file_document/F01008.pdf.
- อธิป จันทรสุรีย์. (๒๕๖๑). การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นฐานสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Ghost, M. (2019). เทรนด์ท่องเที่ยววิถีชุมชนสัมผัสชีวิตจริงมาแรง. Retrieved October 13, 2019. from <https://www.outaboxes.com/2019/09/27>.
- Raymond, C. (2005). Creative Tourism New Zealand The practical challenges of Developing creative tourism. London: Routledge.
- Richards, G. (2010). Creative Tourism and Local Development.in Wurzburger, R, et al.Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide. Santa Fe: Sunstone Press.
- _____. (2011). Creativity and Tourism : The State of the Art. *Annals of Tourism Research*, 38 (4), 1225-1253.
- Suttipisan, S. (2013). Adaptive Uses of Local Textiles for Creative Tourism Product Development in Thailand. *International Journal of Cultural and Tourism Research*, 6 (1), 47-55.